

GES-dag in het teken van zoektocht naar de meest economische koe

Fokken op kleinere koeien met een spiertje extra

Een hoge productie per koe lukt alleen als een koe in balans is en voldoende genetische bagage heeft, zo stelden drie veehouders tijdens de GES-dag in Apeldoorn. Grote koeien met ondiepe uiers passen niet in het streven naar een hoge melk- en eiwitproductie per koe.

tekst **Jaap van der Knaap**

René de Jong:

'Ideale weidekoe is ook de beste koe in de stal'

Alex Borst:

'Meer uivolume accepteer ik bij hoge productie'

Erik Meuleman:

'Koeien met Franse beenstand hard afstraffen'

'Gaat het erom zo veel mogelijk liters melk per kilogram fosfaat te produceren, of is het belangrijker om zo veel mogelijk geld te verdienen met je bedrijf?' Rick Hoksbergen wilde met deze vraag de bezoekers van de GES-dag in Apeldoorn duidelijk maken dat ze zich niet blind moeten staren op een populair bedrijfskengetal. De relatiemanager van Alfa Accountants was door de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) gevraagd om het economisch perspectief van fokkerij te schetsen

en Hoksbergen nam duidelijk stelling: 'Nederlandse veehouders maken wel de kosten die horen bij een hoge melkproductie, maar ze realiseren vervolgens die hoge output niet.' Hoksbergen had Nederlandse bedrijven vergeleken met bedrijven in Ierland en Denemarken. In Ierland zorgen lage kosten voor lagere melkproducties, maar dat resulteert wel in goede bedrijfsresultaten. In Denemarken maken veehouders juist meer kosten, maar ze weten dat ook om te zetten in hoge

melkgiften en daarmee hogere bedrijfswinsten. 'Maak een keus. Als het niet lukt om die hoge productie te halen, stel dan de strategie van een hoge kostprijs bij', zo adviseerde Hoksbergen. 'Bij een bedrijf met een hoge of juist een lage input horen verschillende typen koeien. Zorg als ki-vereniging dat er keuze is om de juiste koe te fokken die bij een bedrijfssysteem hoort.'

De ideale weidekoe

Spreker René de Jong was gevraagd om uit te leggen hoe zijn koe van de toekomst er-

uit ziet. De melkveehouder uit Molenschot hoort bij de bedrijven die een hoge 'output' nastreven om zo de dure productiemiddelen maximaal te benutten. 'Ik kies voor stieren met een hoge kilogrameiwitproductie. Koeien met een hoge melkproductieaanleg zijn eenvoudiger te managen in de transitieperiode, omdat ze niet vervetten.' Ondanks de hoge productie blijft De Jong weidegang toepassen, maar voor de stierkeuze maakte dat niet uit. 'Een goede weidekoe heeft bespiering in de achterhand en is niet te steil in de schouder. Maar dat geldt ook voor een koe die op stal blijft. De ideale weidekoe is ook de beste koe in de stal.'

Weidegang krijgen de koeien bij Koepon in Garnwerd niet, maar bedrijfsleider Alex Borst streefde in zijn fokdoel hetzelfde na als De Jong, koeien met een hoge productieaanleg. 'Een hoge productie lukt alleen als je ervoor zorgt dat de koe voldoende genetische bagage heeft.' Borst brak een lans voor een kleinere koe. 'Een van mijn meest ideale en hoogst productieve koeien meet 144 cm. Grote koeien fokken kan, maar dan moeten ze ook breed zijn. Koeien moeten wel in balans zijn om de productie aan te kunnen.' Borst richt zich naast een hoge productie op vruchtbaarheid en celgetal. 'De belangrijkste afvoerredenen op ons bedrijf zijn vruchtbaarheid en uiergezondheid. Ik ben ervan overtuigd dat je die kunt verbeteren met fokkerij. Sinds we zijn gaan fokken op vruchtbaarheid naast pro-

ductie is de tussenkalf tijd, ondanks de hoge productie, stilaan gedaald.'

Slecht beenwerk of een matige uier waren zelden afvoerredenen, zo constateerde Borst. 'Als de productie hoog ligt, dan heb ik geen moeite met meer uiervolume. Ik ben een echte liefhebber van keuringen, maar als ik koeien met van die ondiepe uiers vooraan zie lopen in de rubriek, dan twijfel ik sterk over de productiecapaciteit.'

Franse stand afstraffen

Het bleek een mooi bruggetje voor Erik Meuleman, manager agrarische bedrijven bij Schep Holsteins in Friesland. 'Ik wil een ronde koe. Een schrale koe is in mijn ogen geen goede koe. De koe die de inspecteur op ons bedrijf het hoogste waardeert omdat ze zo'n mooi melktypisch frame heeft, is vaak de koe die bij ons het eerste vertrekt omdat ze niet sterk genoeg is.' Meuleman vindt dat koeien met echte fouten in het exterieur die een hoge productie bemlemmen, nu nog te veel krediet krijgen in het exterieurrapport. 'Koeien met een Franse stand van de voorbenen of spitse achterklauwen? Je moet veehouders ervoor behoeden om daarmee verder te fokken. Dit soort dieren moet je in het exterieurrapport flink straffen.'

Opvallend was dat alledrie de melkveeouders koeien te groot vinden worden en de voorkeur geven aan koeien met een spiertje extra en een brede voorhand. Dat draagt bij aan de levensduur volgens Borst. 'Ik heb de lineaire rapporten van onze 22 honderdtonners bekeken. Gemiddeld hadden ze een score voor voorhand van 7 en dat duidt op voldoende breedte. Dat zijn de koeien die bij ons grasrijke rantsoen oud kunnen worden. Eigenlijk zijn we toch allemaal op zoek naar dezelfde koe: een balansrijke koe die uiteindelijk een hoge levensproductie weet te realiseren.'

Toon van Hooijdonk, voormalig hoogleraar Zuivelwetenschap Wageningen UR:

'Meer diversificatie in het zuivelschap juich ik toe. Daar kunnen boeren van profiteren. Maar producenten van A2-melk moeten wel een eerlijk verhaal vertellen en gewone melk niet beschadigen op basis van onbewezen claims.' (AD)

Cor Hoogeveen, melkveehouder te Wieringerwerf:

'Beter nu een koe inleveren om er straks twee meer te melken. Het inleveren zal niet vrijwillig gaan en dat het pijn doet en juridisch lastig is, staat als een paal boven water. Maar beter nu de pijn dan aan de zijlijn blijven staan en kijken hoe de puinhoop en de imagoschade elke dag groter worden. Dat mag in mijn ogen niet gebeuren.' (Bo)

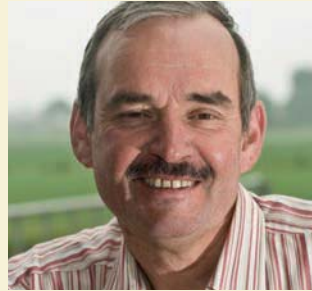
Gerben de Jong, hoofd Animal Evaluation Unit CRV:

'De genetische trend voor melkproductie is al jarenlang toenemend. Toch leek de productie per koe in Nederland maar moeizaam op te lopen, in elk geval minder snel dan de aanleg. Tot dit jaar. Nu het quotum is weggevallen in 2015 en er nog geen fosfaat-rechten gekoppeld zijn aan de bedrijven, konden de melkveeouders de productie opschroeven.' (Br)

Robert Meijer, productmanager melkvee ForFarmers:

'De melkklieren van een kalf worden ontwikkeld in de peri-

ode dat het kalf melk drinkt. Voldoende melk in die periode tijdens de opfok zorgt daarom voor een beter ontwikkelde uier en een hogere melkproductie na afkalven. Honderd gram groei extra tijdens de melkperiode betekent 250 kilo melk extra tijdens de lactatie.' (NO)

Toon van Hoof, afscheidnemd LTO-bestuurder:

'Zonder een sterke primaire sector staat Wageningen UR over twintig jaar in Beijing. In het buitenland wordt de Nederlandse landbouw op een voetstuk gezet, maar hier wordt die haast het land uit gemieterd.' (NO)

Roel Veerkamp, onderzoeker Wageningen UR:

'Veehouders hebben de laatste jaren meer voor robuustheid dan voor melk gekozen. Bij een betere genetische aanleg zul je met minder moeite en kosten de koeien ouder kunnen laten worden vergeleken met jaren terug. Vergelijk de uierkwaliteit maar eens met vroeger.' (Br)

Mark Kaptein, manager Veco Zuivel:

'Het verhaal van A2-melk spreekt mensen aan. Net als geiten, schapen en buffels gaven koeien oorspronkelijk A2-melk. Door het doorfokken op hogere productie en inteelt kwam de A1-variatie in het eiwit.' (AD)

Berrie van Schip, melkveehouder te Rhenoy:

'Diergezondheid is heel belangrijk. Anders heb je er weinig

plezier in. De uiergezondheid en levensduur zijn het belangrijkste waar we op selecteren bij de stierkeuze. Belangrijker dan de productie. Als het dier gezond is komt de productie vanzelf. We hoeven niet zo nodig steeds meer hoger. Naar 10.000 is mooi, maar daarboven hoeft niet, dat is in ieder geval geen streven' (Hk)

Ids Postma, melkveehouder te Deersum:

'Uiergezondheid is een belangrijk item. Niets is vervelender dan achter koeien aan moeten rennen om te behandelen of melk uit te houden.' (Br)

Gerdien van Schaik, onderzoekster GD en hoogleraar Universiteit Utrecht:

'De veemarkt staat symbool voor Nederland. Zo'n drukke plek met zo veel dieren en zo veel handel. Net als Nederland: we houden veel dieren en we handelen veel. Ik vind dan ook dat je als bedrijf moet proberen gesloten te zijn, dus niet aan te voeren. En als je het wel doet, dat je het bewust doet. Er is altijd handel, dat kun je niet voorkomen.' (Hk)

Robbert Rummelink, melkveehouder te Doetinchem:

'Koeien zijn gebaat bij regelmaat. Dat draagt bij aan een goede gezondheid.' (Br)

Henk Aa, eigenaar Beaphar, producent van A2-melk:

'Jammer dat zo'n man van Wageningen alles in twijfel trekt. Laat hij liever kijken naar de mogelijkheden die het veehouders kan bieden.' (Vp)

Bronnen: Algemeen Dagblad (AD), Boerderij (Bo), Boerderij rundvee-plus (Br), Nieuwe Oogst (NO), Herkauwer (Hk), Veldpost (Vp)